

Ekonomický potenciál obcí

1. 12. 2023

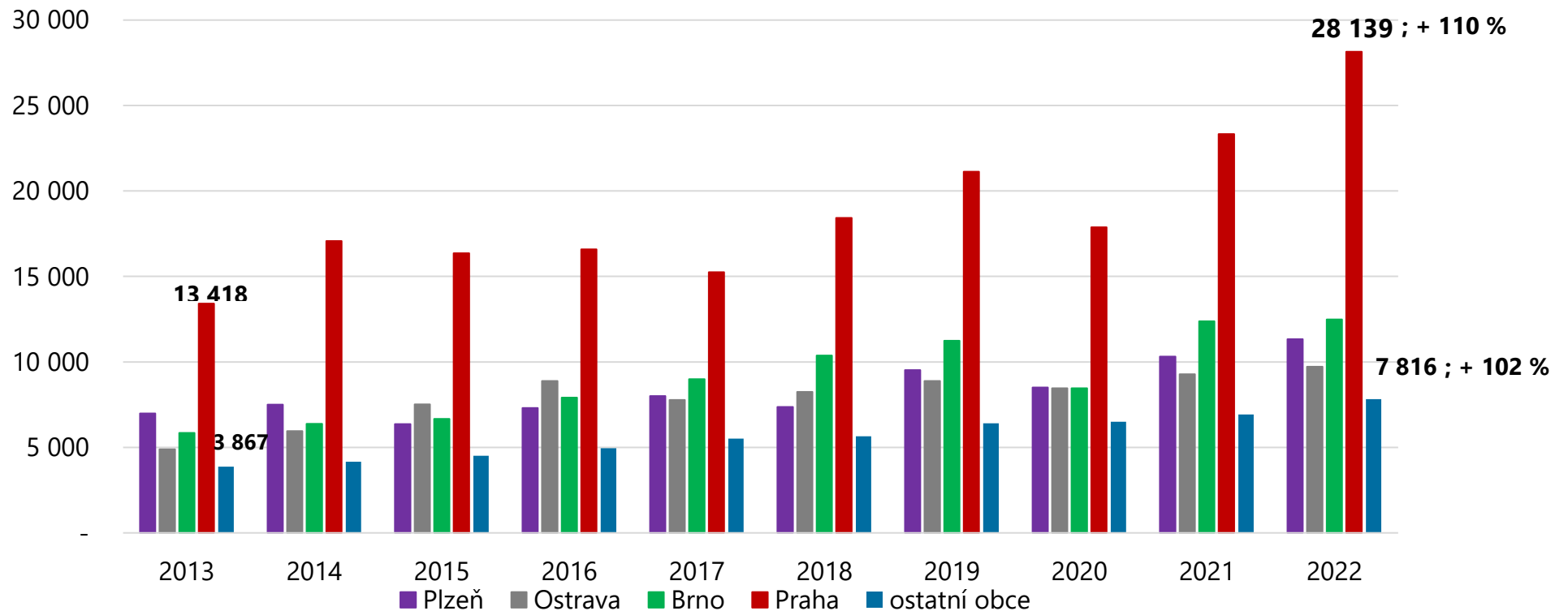
Ministerstvo financí
České republiky

Finanční možnosti obcí se za 10 let zdvojnásobily

- obcím zbývá po úhradě provozu v průměru **27 %** příjmů
- průměrné provozní saldo na obyvatele vzrostlo z **5 177 Kč** v r. 2013 na **10 555 Kč** v r. 2022

Provozní saldo na obyvatele

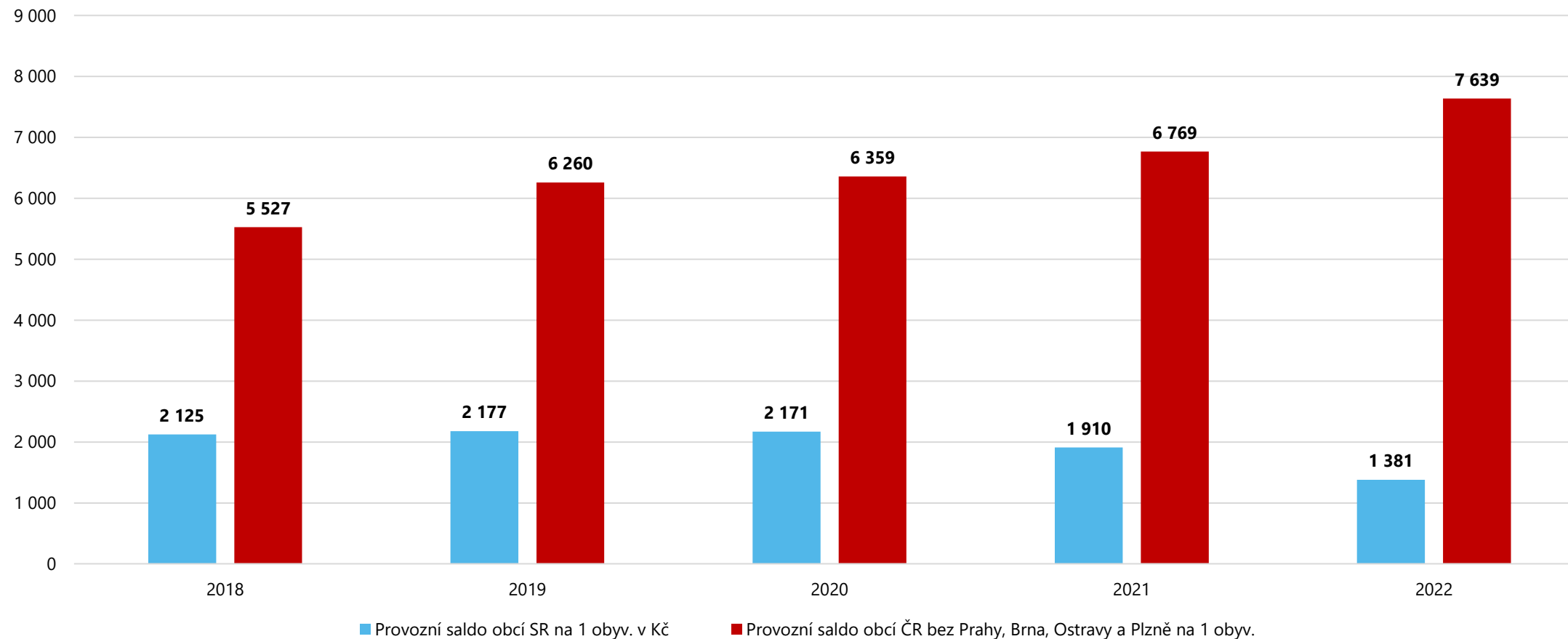

Zdroj: IISSP, výpočty MF

Finanční kondice obcí v ČR je oproti SR výrazně vyšší

- investiční možnosti slovenských obcí jsou na úrovni 18 % ČR

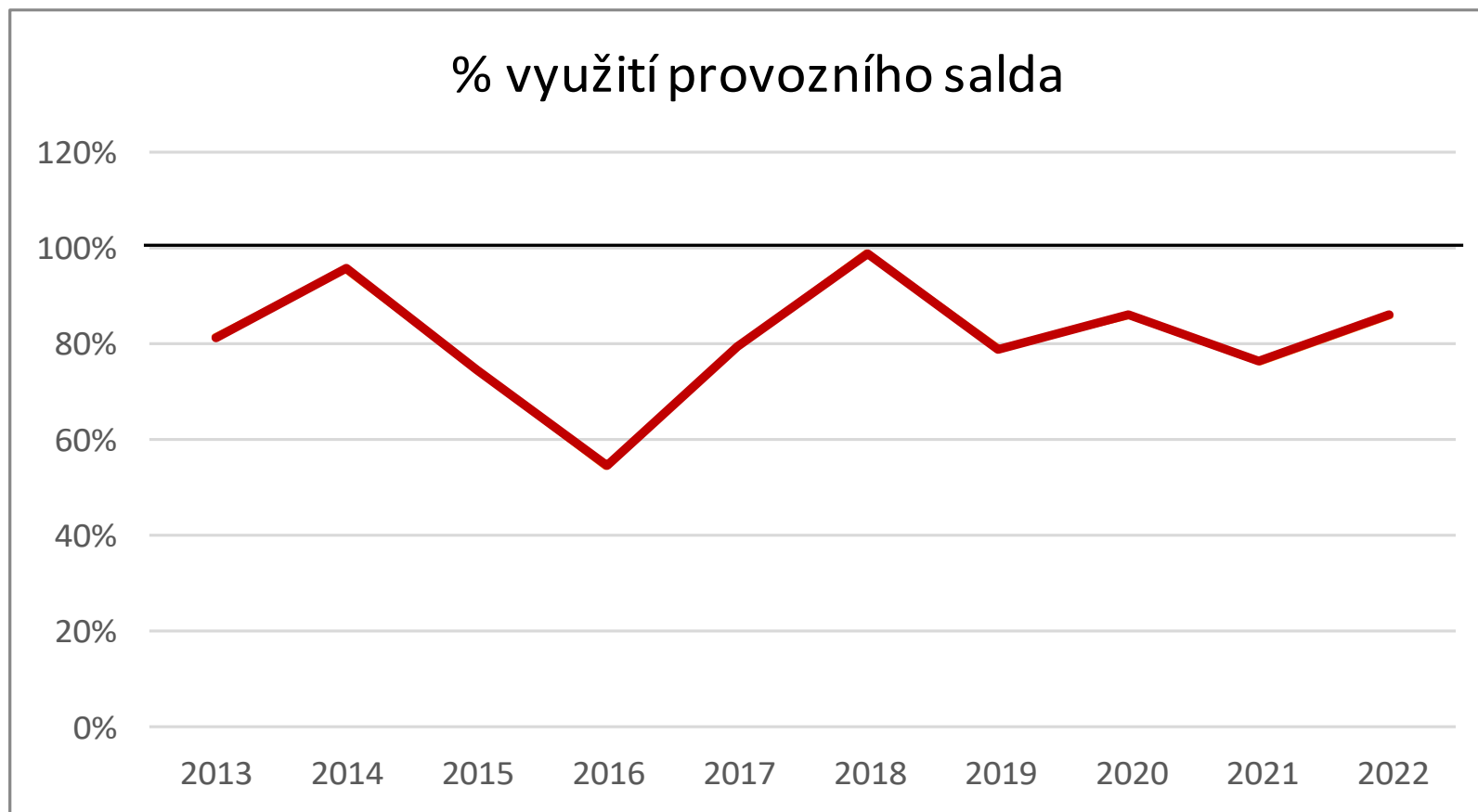

Zdroj: IISSP; MF SR Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2022
(<https://www.mfsr.sk/sk/financie/verejne-financie/uzemna-samosprava/>)

Obce dlouhodobě nevyužívají dostupné prostředky

- za poslední dekádu obce nevyužily na investice **147 mld. Kč**
- **100 mld. Kč** (68 %) z toho připadá na Prahu

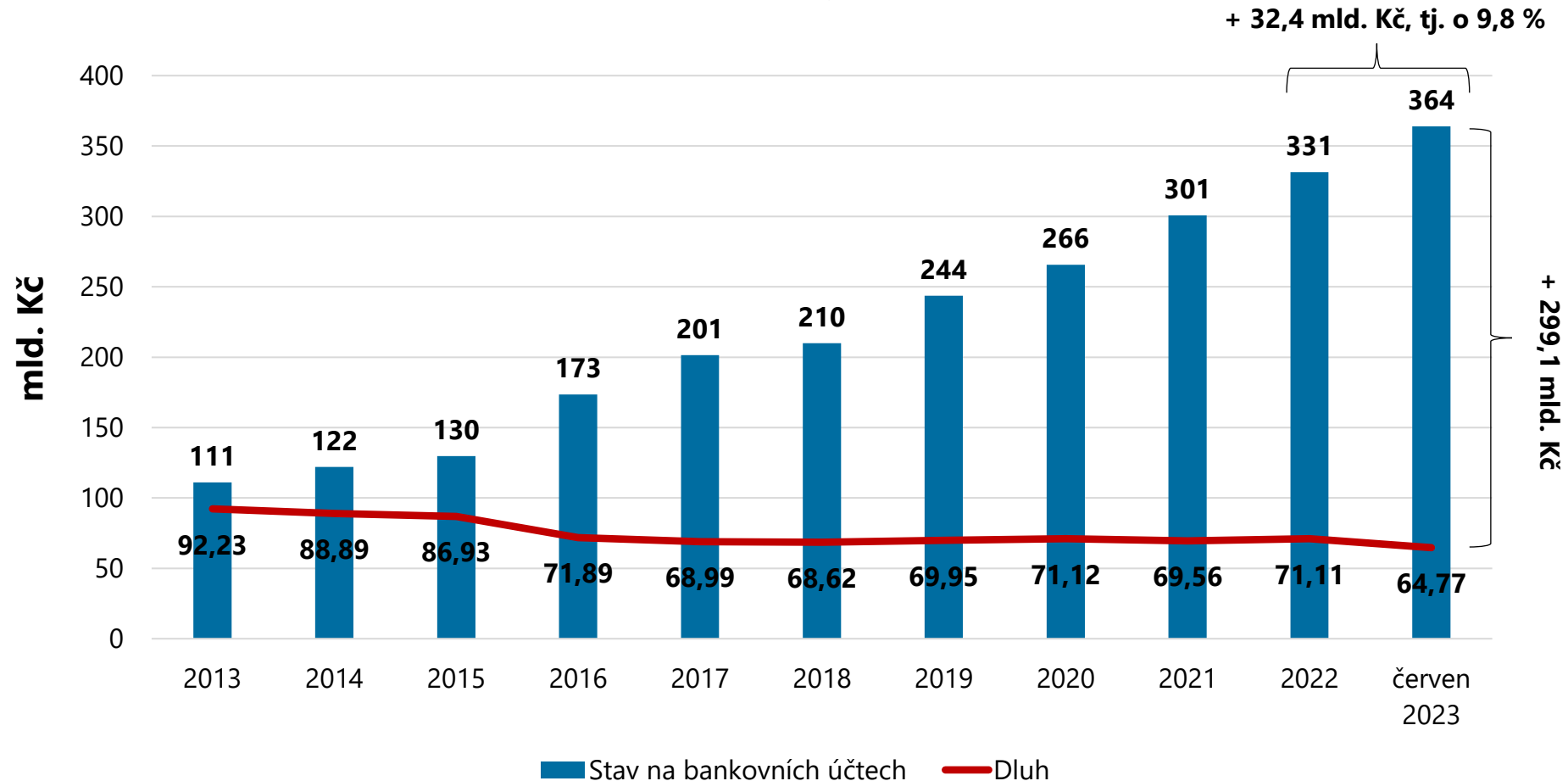

Zdroj: IISSP, výpočty MF

... výsledkem jsou rostoucí zůstatky a klesající dluh

- **zůstatky** se během 10 let **ztrojnásobily**
- vysoká **inflace peníze** na účtech **znehodnocuje**
- zůstatky převyšují dluh o **300 mld. Kč**

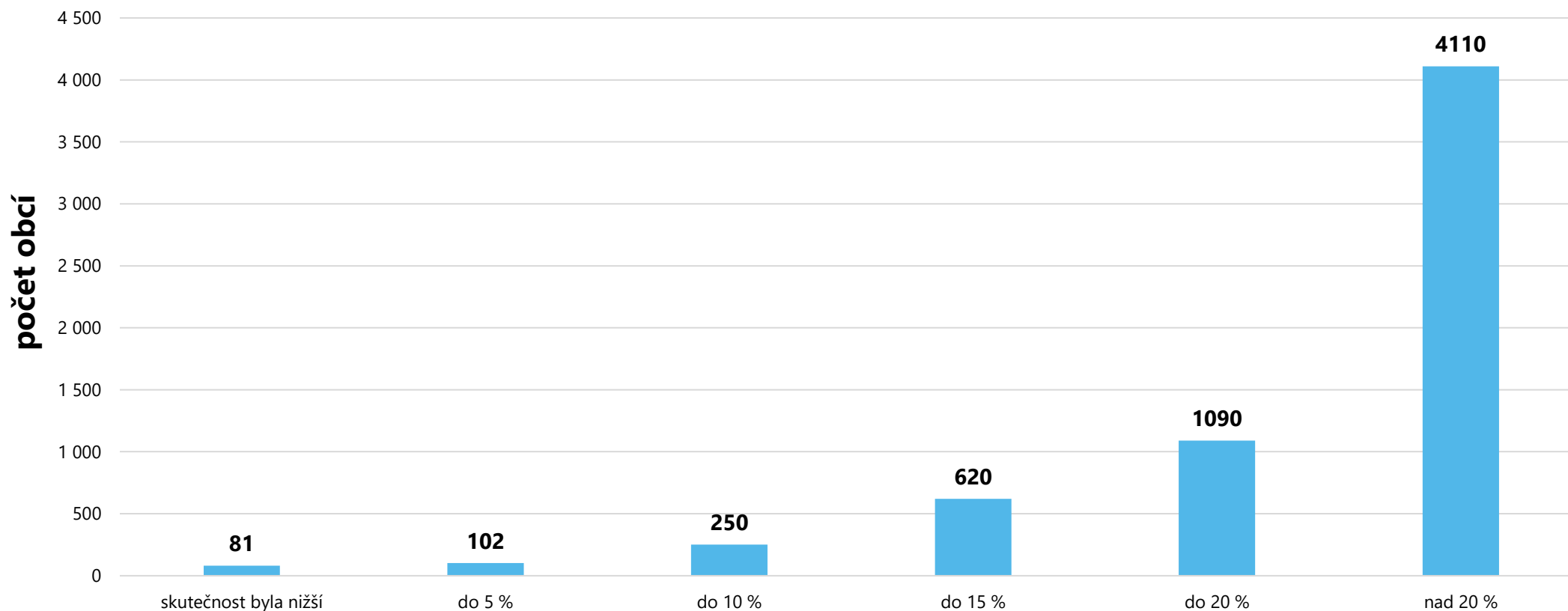

Zdroj: IISSP, výpočty MF

Obce dlouhodobě a rozsáhle podstřelují daňové příjmy

- 66 % obcí podstřeluje daňové příjmy o **víc než 20 %**, z toho většina o **30 % – 50 %**

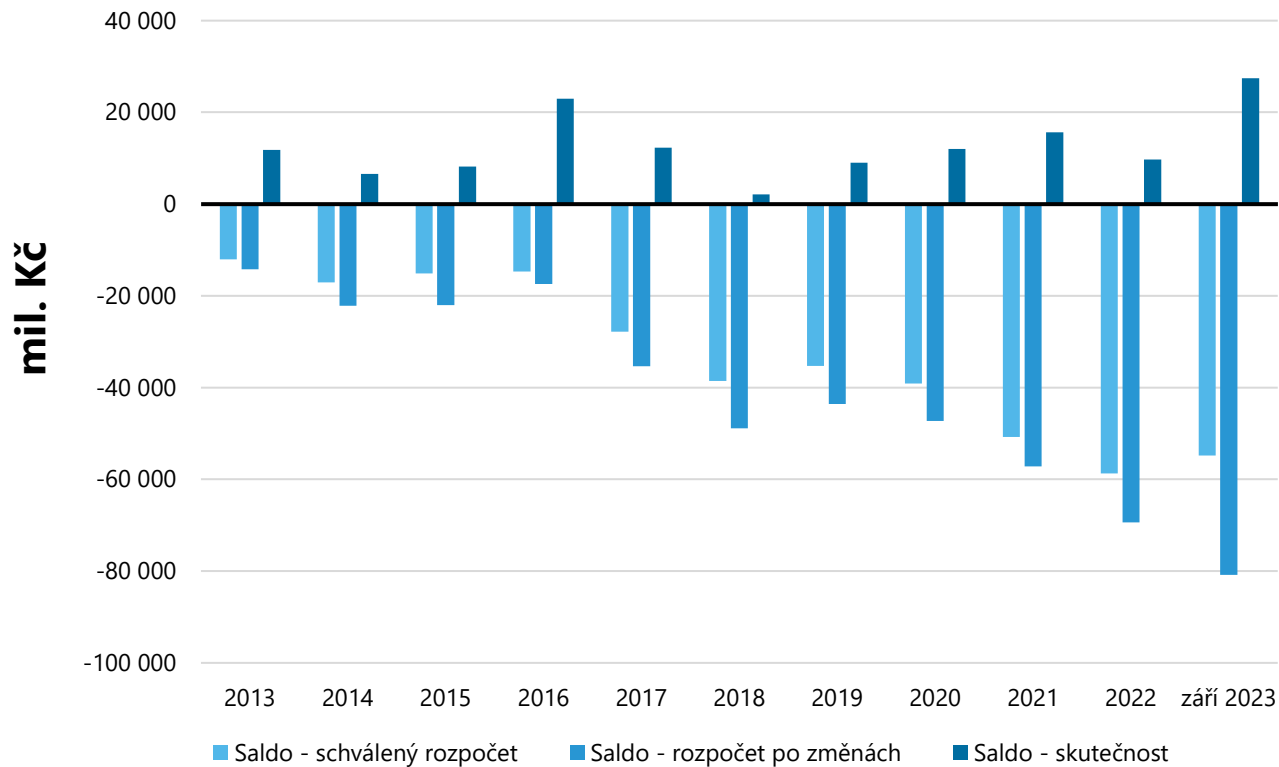
Zdroj: IISSP, výpočty MF

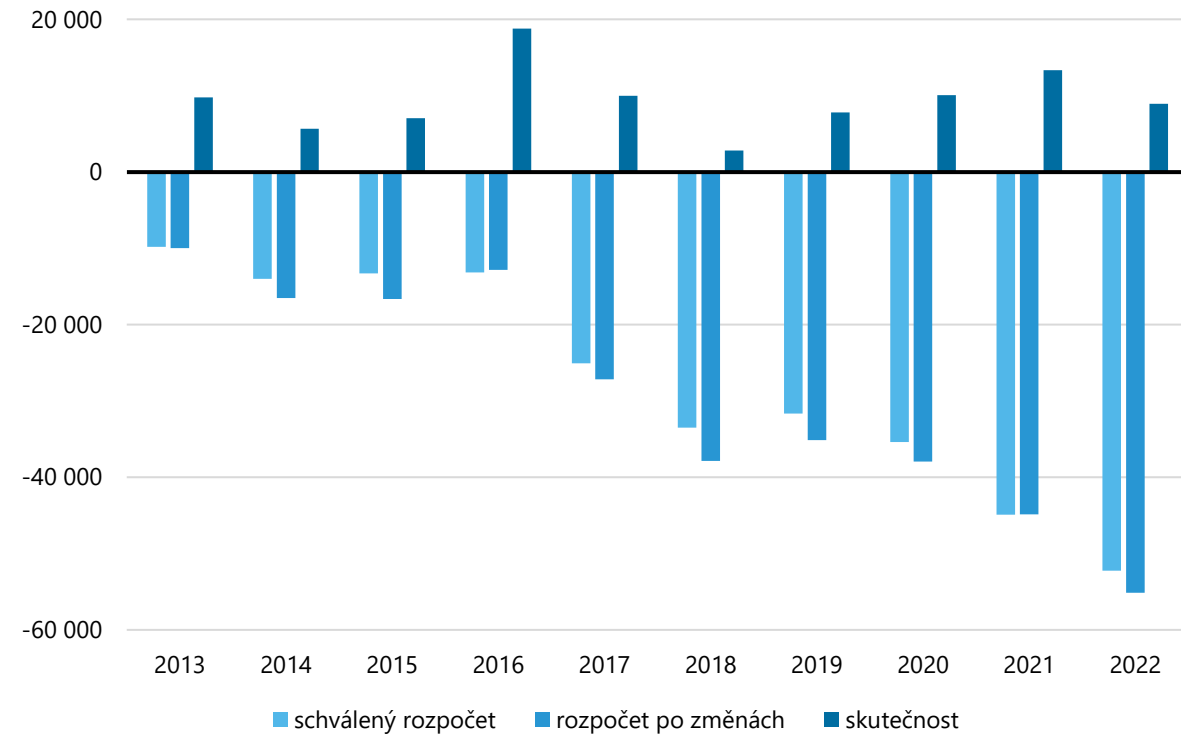
Obce systematicky rozpočtují deficit a na konci roku vykazují přebytek

- rozdíl schváleného rozpočtu, rozpočtu po změnách a skutečnosti obcí

obce bez statutárních měst

statutární města (bez PH, BN, OV, PL)

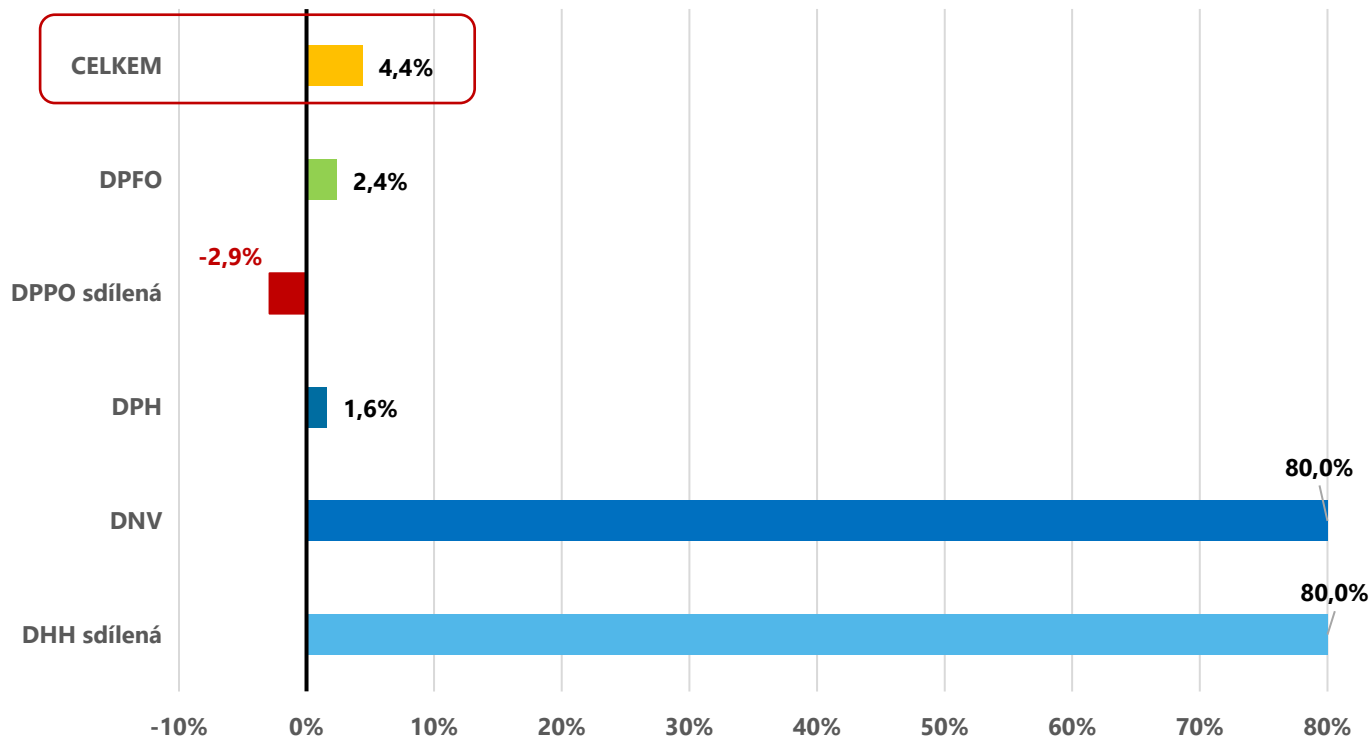

Zdroj: IISSP, výpočty MF

Konsolidační balíček nepřináší pokles daňových příjmů

Predikce 2024 – sdílené daně a DNV

Doporučení pro rozpočty obcí 2024

- vyjít z **očekávané skutečnosti r. 2023**
- **nepodstřelovat** zásadně **daňové příjmy** (rozpočtovat alespoň na úrovni r. 2023)
- zohlednit **změnu počtu obyv., žáků**
- navýšit **DNV** (zvýšení sazby; koeficienty)
- zohlednit **snížení výnosů z technické hazardní hry** (cca -75 %)
- aktualizovat **místní poplatky**
- aktualizovat **ceny služeb** (byty, voda...)
- odhadnout **nedaňové příjmy** (z vlastní činnosti, nájemné...)
- rozpočtovat **běžné** (pravidelné, provozní) **transfery** (www.prispevekobce.cz)
- zohlednit dopad **podnikatelské činnosti**

Doporučení pro rozpočty obcí 2024

VÝDAJE

- navýšení odměn zastupitelů (**8,2 %**; u obcí od 601 – 3 000 obyv. **11,7 %**)
- zajistit plnění z uzavřených smluv
- rozpočtovat výdaje očekávaných provozních transferů (příspěvek, OSPOD apod.)
- předpokládané investiční výdaje zařazovat do rozpočtu v okamžiku, kdy je pravděpodobné, že proběhnou
- vyčlenit dostatečné prostředky na opravu a údržbu majetku
- revidovat služby poskytované bezplatně nebo silně dotované

FINANCOVÁNÍ

- zajistit **likviditu rozpočtu**, tj. **finanční krytí** schodku k 1. 1. 2024 (zůstatky na účtech, návratné zdroje – úvěr, úvěrový rámec, NFV)
- **Sberbank** – nedaňový příjem ve výši 95 % pohledávky v r. 2023 (tj. financování v r. 2024); zbylých 5 % pohledávek nedaňový příjem v r. 2024 (dle rozpisu insolvenční správkyně)

Možnosti zlepšení běžných příjmů

- **Aplikovat finanční realitu** na všechny **služby nesociální povahy**
 - poplatky za **odpady** – rentabilní nebo na limitu stropu
 - **vodné/stočné** – rentabilní, v návaznosti na opravy, údržbu a reprodukci majetku
 - **stravné v jídelnách** pro cizí strávnicky – kalkulace tržní ceny tak, aby nešlo o nepovolenou veřejnou podporu a likvidaci podnikatelů
 - **nájmy** – ze zákona tržní (mimo veřejný zájem)
 - **veřejná doprava** – výnosy (tj. jízdné) se musí přibližovat nákladům
 - koupaliště, atp.
- **Využít možnosti příjmů místních daní**
 - upravit místní koeficient daně z nemovitých věcí

Možné příčiny nízké efektivity využívání veřejných prostředků

- **podstřelování daňových příjmů**
- Ipění na **historickém přístupu** – na všechno si nejdřív našetřit a ne zadlužit obec
- **politické změny**
 - místo realizace rozvojových projektů provádění auditů hospodaření minulého vedení
 - obtížné dohody na prioritách
- **nízká připravenost projektů**
- **obava z realizace ambiciózních projektů**

Možné příčiny nízké efektivity využívání veřejných prostředků

- **nedostatečné využívání nástrojů fiskální decentralizace** (DNV, místní poplatky)
- **ceny poskytovaných služeb mimo ekonomickou realitu**
- **zastupitelé nemají dostatečné informace o skutečné finanční kondici obce**
 - nedostatečné střednědobé finanční plánování
 - podstřelování daňových příjmů (pro zastupitele neviditelná peněžní rezerva)
- **obava z úvěrů**
- **obsese dotacemi**
 - realizuji projekt, protože ho potřebuji, nebo proto, že mohu získat dotaci?

Závěrečná doporučení

- finance obcí jsou dlouhodobě v dobré kondici
- konsolidační balíček nebude znamenat pokles daňových příjmů obcí
- větší alokaci prostředků na investiční aktivitu brzdí mj.
 - podstřelování daňových příjmů
 - neochota přijmout daňovou odpovědnost (daň z nemovitých věcí, místní poplatky)
 - falešná sociální politika (dumpingové ceny nebo bezplatné služby)
- pravidla rozpočtové odpovědnosti umožňují zadlužení vyšší než 60 % průměrných příjmů

Děkuji za pozornost

Miroslav MATEJ

ředitel

odbor Financování územních rozpočtů

monitor.statnipokladna.cz

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/metodicka-podpora>

